

Geologie. De hobby van ..... Jan en Julia de Bruijn

opgetekend door Geert Willemen

Als ik - leek, die ik ben - aan gesteenten denk, zie ik ofwel enorme rotspartijen voor me of rivierbeddingen in de bergen, die gevuld zijn met enorme keien, of heb ik het beeld van wat in de volksmond "kiezelstenen" wordt genoemd, zij het dat ik weet dat ze enorm in grootte kunnen verschillen.

Niets is minder waar. Dat zie ik meteen als ik bij huize De Bruijn binnenkom. Jan heeft, bij afwezigheid van Julia, zijn uiterste best gedaan om een tafel met stenen uit te stallen om van

te watertanden. Het deed me denken aan Sinterklaas vroeger bij ons thuis, waar ook de tafel was gedekt en voor iedereen (we waren met 8 kinderen) wat moois en lekkers was neergelegd.

Na een gastvrije ontvangst met thee en koek bekijken en bespreken we de stenen, waar Jan en

Julia al zo'n 14 jaar naar op zoek zijn. "Zwerfstenen" verbetert Jan me. En "zwerfkeien" blijkt ineens een zeer ruim begrip te zijn en hij benadrukt dat het niet alleen stenen zijn, maar ook botten, tanden, fossielen, etc. "Alles wat aanspoelt of in grindgroeves te vinden is vinden we interessant. We verzamelen met zijn tweeën, dus we hebben intussen een enorme hoeveelheid materiaal bij elkaar geraapt." Wat op tafel ligt is slechts een fractie van hun vondsten. In de kamer staan meerdere vitrines, ze liggen te pronken en te flonkeren op de vensterbanken, of op een open plekje van de boekenkast, ze liggen op een rek of op een prominente plaats in de tuin en zegt Jan: "In de garage hebben we nog tientallen dozen en kisten, gelukkig wel voorzien van de naam van de vindplaats en een jaartal."

Als Jan van wal steekt, waarbij hij keurig onderscheid maakt tussen de verdiensten van Julia en die van hem, geeft hij blijk van een behoorlijke deskundigheid. Van elk voorwerp op tafel weet hij de naam en de vindplaats, de groei- of ontstaanswijze, de details in en op de steen, de achtergrondinformatie, de literatuur die erover geschreven is, namen van mensen, die ergens een speciaalstudie van hebben gemaakt, enz.

Van de eerste steen die me opvalt, omdat hij mooi gepolijst en erg opvallende kleuren heeft, weet Jan het volgende te vertellen. "Deze steen is door Julia getrommeld. Het is ooit de beste vondst in de categorie gesteenten geweest. Het is

Oölitische jaspis

een oolithische jaspis. Eigenlijk een kwartsiet, die rood is door korrels, de oölieten, die bestaan uit concentrische laagjes van een ijzeroplossing, rondom een kleine kern.

Deze steen heeft Julia gevonden aan de Oostzee. Het is vuursteen, maar het is duidelijk dat er

aan gekapt is. Zoiets ontstaat niet door het water. We denken dat het een grote vijzel is. Vermoedelijk afkomstig van een vroegere nederzetting boven op het klif. Toen het klif afkalfde verhuisden de bewoners. Ongetwijfeld is er gereedschap achtergebleven, en toen het klif nog verder terugtrok, is dat uiteindelijk naar beneden gevallen.

Dan laat hij me een steen zien, die hij "kappenkwarts" noemt. "Hij was nog nat toen ik hem in Bemmels veld vond. Ik dacht eerst dat het een verweerde agaath was, door die lijntjes, maar ik

nam hem toch mee naar huis met het idee om hem daar door te zagen. Toen bleek het helemaal geen agaath te zijn. Er zitten wel kwartskristalletjes in en hier, zie je, zit een soort half zonnetje met een waaiertje van kwartskristallen. In Grondboer en Hamer stond een artikel over "kappenkwarts". Op een kwartskristal groeit een laagje van een ander mineraal (vaak chaledoon) en dan groeit het kwarts weer verder. Je krijgt dus kwartskristallen met een soort kapje erop. Dat in tegenstelling tot lamellaire kwarts, hier, deze steen met die bruine lijntjes ertussen. Tussen het kwarts heeft een ander mineraal gezeten, bijv. zoals hier bariet. De vorm van de barietkristallen zijn bewaard, maar het materiaal is omgezet in kwarts. Vergelijk het met een vuurstenen zee-egel.

En dit is een "gewei-bijl". In het gewei is een gat geboord om er een steel in te steken. Waarschijnlijk bedoeld als graafstok om de grond mee te bewerken. Volgens de literatuur zou hij zo'n 5000 jaar oud kunnen zijn."

En zo vertelt Jan van al hun vondsten steeds interessante bijzonderheden. Opvallend in de collectie zijn de versteende fossielen: een prachtige orthoceras, vuursteen met een baculites, fosforietknollen

met schelpjes erop, mammoetkiezen, wervels, ribben, tanden, versteende koraaltjes en veel versteend hout. "Tja, daar heb ik in de garage ook nog een paar accubakken vol van." Dan loopt hij even naar de kamer en komt terug met "een heel mooie. Die hebben we in Emmen gevonden. Er zitten mooie laagjes met rookkwarts op." Tja, wij nemen alles mee wat we mooi vinden. Ik zoek vaker gericht naar iets en loop dan misschien heel veel mooie dingen voorbij; Julia kijkt overal of ze iets interessants ziet liggen. Zo gaat er vaak een hele vracht mee.

versteend hout met laagjes rookkwarts

met de bus naar de Enci. In 2000 werd er door de vereniging een excursie naar Emmerich georganiseerd, waar gesteenten en fossielen te vinden waren. Omdat er in die tijd niet zo vaak excursies naar fossielvindplaatsen waren, gingen wij mee. Jan Lippe, de gids, kon heel boeiend over het zwerfgesteente vertellen en daar zijn we geïnteresseerd geraakt in zwerfstenen. Later kreeg ik privé-toestemming om in die grindwinning te komen zoeken. We zijn daarna heel veel in Emmerich geweest, maar ook aan de Oostzee, m.n. de Bodtener Ufer, in Stein en groeve De Groot (met afdeling Limburg) voor het Maasgrind en we wandelen ook heel graag langs de strandjes aan de Waal of de Rijn." Zo vinden ze hun agaten en granieten, hun basalten en gabbro's, kwartsen en kwartsieten, jaspissen en gneisen, hun conglomeraten en breccies, hun windkanters en al het andere moois. Helemaal onder de indruk van de vele kennis die ik heb opgedaan nemen we afscheid. Wat een leuke, bijzondere en interessante verzameling. Een, die getuigt van een heel boeiende hobby.

Hoewel we wel dingen sorteren (bakken met versteend hout, met botten, met vuursteen zee-egels, etc.) zijn we niet systematisch bezig. Misschien komen we later nog wel eens verbanden tegen."

Eigenlijk zijn we begonnen als fossielenliefhebbers. Dat kwam door onze zoon. Toen die 5 jaar oud was raakte hij hevig geïnteresseerd in dino's. Hij kreeg een boekje, waar nog meer oerdieren in stonden en wat andere fossielen, zoals belemnieten. Toen we op vakantie naar Denemarken gingen, hebben we heel wat stenen kapot gegooid om te kijken of er fossielen inzaten en op een gegeven moment had mijn dochter een stukje belemniet gevonden op het strand. Dat wisten we eerst nog niet, maar toen we naar een soort Sealife gingen, zagen we daar in een vitrine, dat het dat moest zijn. Zo kregen ook wij interesse in fossielen. In het begin gingen we met René Fraaije mee, o.a. voor 25 gulden

Julia bij een gletsjermeer op IJsland